CO JSME SE NAUČILI Z PROJEKTU O MEZIGENERAČNÍM UČENÍ: METODOLOGICKÁ A MERITORNÍ REFLEXE

Milada Rabušicová, Petr Novotný

Klíčová slova: teoretické konstrukty, metodologický postup, věcná zjištění, výzkumný projekt, mezigenerační učení

Příspěvek je metodologickým a věcným ohlédnutím za projektem o mezigeneračním učení („Mezigenerační učení v různých sociálních prostředích“, projekt GAČR č. GA13-07234S), který byl zaměřen na učení ve školním prostředí mezi členy učitelského sboru, na učení na pracovišti mezi zaměstnanci ve velkých i rodinných firmách a na učení v komunitách a mezigeneračních komunitních programech. Cílem příspěvku je provést rekapitulaci metodologického postupu v jeho jednotlivých fázích a kriticky je reflektovat.

Známá definice mezigeneračního učení říká, že je to „proces, jehož prostřednictvím jedinci všeho věku získávají dovednosti a znalosti, ale také postoje a hodnoty, a to z každodenních zkušeností, ze všech dostupných zdrojů a všemi způsoby v jejich vlastních žitých světech“ (EAGLE, 2008). Je zřejmé, že taková definice empirické uchopení tématu vůbec neusnadňuje. My jsme analýzou východiskových konceptů dospěli k tomuto pracovnímu vymezení: „jedná se o informální učební proces postižitelný skrze reflektovanou změnu učícího se, jenž probíhá mezi lidmi, kteří se považují za příslušníky rozdílných generací“ (2016). Na základě empirických postupů jsme následně mezigenerační učení charakterizovali na základě odpovědí na obecně formulované otázky: V čem je učení specifické? Je to jev neutrální nebo pozitivní? Děje se mezigenerační učení přirozeně? Jak je možno mezigenerační učení podpořit? Přináší toto učení stabilitu nebo inovaci?

Nejprve analyzujeme práci s teoretickými konstrukty použitými ve výzkumu. Konkrétně vybíráme konstrukty „generace“, „učení“ (proces informální a reflektovaný). Následně analyzujeme formulace výzkumných otázek z navrhovaného projektu v konfrontaci s realizovaným projektem. A konečně, diskutujeme propojení mezi výzkumnými otázkami s možnostmi získat a prezentovat na ně odpovídající odpovědi. Zdrojem pro naše analýzy jsou primárně časopisecké texty a závěrečná monografie publikované autorským týmem.

Navrhovaný příspěvek nebude zacházet do detailních zjištění získaných v průběhu čtyř let řešení projektu o mezigeneračním učení, ale bude se snažit tzv. z „ptačí perspektivy“, tedy s odstupem a snad nadhledem prezentovat téma učení mezi generacemi v různých sociálních prostředích jako aktuální a společensky závažný jev, k jehož popisu a co nejplnějšímu porozumění nelze dospět jednou a snadnou cestou. Důraz je tedy kladech na kritickou reflexi použitých metodologických postupů, jež může být užitečná i pro uchopení jiných (blízkých) pedagogických a andragogických témat.

Bibliografie

Kamanová, L., Pevná K., & Rabušicová, M. (2016). A Family Business as a Space for Intergenerational Learning Interactions. *Studia paedagogica*, 21(2), 43-66.

Novotný, P., & Brücknerová, K. (2016). Informální mezigenerační učení v učitelských sborech: rozdíly v zapojení generací do učebních interakcí. *Orbis Scholae*, 10(1), 11-33.

Novotný, P., & Brücknerová, K. (2014). Intergenerational Learning Among Teachers: Interaction Perspective. *Studia paedagogica*, 19(4), 45-79.

Rabušicová, M., Brücknerová, K., Kamanová, L., Novotný, P., Pevná, K., Vařejková, Z. (2016). *Mezigenerační učení. Teorie, výzkum, praxe*. Brno: Masarykova univerzita.

Rabušicová, M., Kamanová, L., & Pevná, K. (2016). Family Learning Models in Intergenerational Perspective. *New Educational Review*, 45(3), 64-75.

Rabušicová, M., Kamanová, L., & Pevná, K. (2014). Mezigenerační učení v prostředí komunit: koncept a mapování výzkumného terénu. *Studia paedagogica*, 19(1), 103-124.